

NOVA POMORSKA POLICA

U proteklih nekoliko godina dosta se raspravljalo o potrebi revizije pomorske police u cilju stvaranja jedinstvene suvremene isprave o ugovoru o pomorskom osiguranju /u okviru rada na unifikaciji pomorskog i drugih prava u organizaciji UN/. Istina, pitanje nije baš najnovijeg datuma, jer prvi pokušaji datiraju mnogo ranije. Pitanje se pojavljivalo u nekoliko navrata na raznim skupovima i razinama, ali bez znatnijeg rezultata - sve do nedavnih intenzivnijih rasprava u okviru UNCTAD-a.

Na VII zasjedanju radne grupe UNCTAD-a u 1980.god, zaključeno je da se izradi uzorak standardnih uglavaka ugovora o pomorskom osiguranju.

Medjutim, kada se govorilo o reviziji pomorske police, uglavnom se mislilo na poznatu S.G. policu.^{1/} Ova tradicionalna polica postala je, via facti, manje ili više međunarodnom standardnom ispravom koja je suvereno vladala međunarodnim tržištem pomorskog osiguranja - koliko u osiguranju brodova, toliko i kod osiguranja robe u pomorskom prijevozu. Ocjenjuje se, da je S.G. polica pokrivala preko tri četvrtine međunarodnog prometa pomorskog osiguranja, a njezini osnovni principi gotovo sto posto.

Odredbe S.G. police i njezina stoljetna praksa, imale su presudan utjecaj pri formiranju isto tako poznatog engleskog Zakona o pomorskom osiguranju /Marine Insurance Act, kratica M.I.A./.

^{1/} S.G. su prva slova riječi Ship and Goods, jer se tom policom osiguravao bilo brod ili teret, odnosno jedno i drugo. U novijem razdoblju počela se odvajati "S" polica od "G" police, pa se u izvjesnom smislu stvorila polica za osiguranje brodova i polica za osiguranje tereta, iako u osnovi nema razlike već samo specifičnosti jedne i druge police u odnosu na predmet osiguranja.

U našoj praksi pomorskog osiguranja primjenjuje se takodjer S.G. polica. Danas se ocjenjuje da je ta odluka, tj. da se primjenjuje S.G. polica, vjerojatno imala presudan utjecaj i na razvoj pomorskog osiguranja kod nas.

Sticajem razvoja S.G. polica bila je sve češće izložena kritici. U tim raspravama isticalo se stoljetno iskustvo i praksa pomorskog osiguranja koja se odvijala i razvijala na temeljima ove police, ali i kritičke primjedbe na njenu zastarjelost. U tom pogledu, posebne kritike izražene su u okviru UNCTAD-a, pa je, kao rezultat toga, pokrenut proces na izradi uzorka standardnih uglavaka ugovora o pomorskom osiguranju.

Ponukan takvim kretanjem, Institut londonskih osiguratelja^{2/} izradio je novi - suvremeniji tip pomorske police i nove institutske klauzule za osiguranje robe u prijevozu koje su stavljene u promet 1. siječnja 1982. godine.

Istodobno, odnosno paralelno, u prometu se još uvijek nalazi S.G. polica s odgovarajućim institutskim klauzulama za osiguranje tereta, s najavom engleskog tržišta da će biti povučena iz opticaja 1. siječnja 1983. Na taj način, tradicionalna S.G. polica, koja je u upotrebi oko 200 godina, počela se postupno povlačiti iz prometa i ustupati mjesto novoj - suvremenijoj polici.

Novi tip police, za razliku od S.G. police, ne sadrži pravila, odnosno uvjete osiguranja, već samo osnovne uglavke ugovora o osiguranju. Stoga su određene opće prihvaćene odredbe pomorskog osiguranja, ranije sadržane u tekstu S.G. police, ugrađene u nove institutske klauzule.

2/

Institute of London Underwriters - organizacija koja obuhvaća britanske osiguravajuće kompanije /izvan Lloyd'sa/. Osnovana je 1884. Uz svoju osnovnu poslovnu funkciju ta organizacija obavlja i vrlo značajnu funkciju na promicanju struke osiguranja. Posebice formuliranjem standardiziranih klauzula i uvjeta osiguranja. Za tu svrhu "Institut" ima posebne odbore, kao što su: Joint Hull Committee, Joint Cargo Committee. U njihovu radu sudjeluju i predstavnici Lloyd'sa. Klauzule donosi i mijenja Technical and Clauses Committee. Klauzule publiciraju kao "Institute Clauses".

Nova engleska pomorska polica jednostavne je forme. Sadrži samo izjavu osiguratelja o preuzimanju rizika u osiguranje, mjesto za potpis i pečat i klauzulu o nadležnosti engleskog suda na ugovorni odnos. Na poledjini police nalazi se dodatak polici /schedule/ koji sadrži ove elemente ugovora: broj police, ime osiguranika, ime broda, putovanje ili vrijeme trajanja osiguranja, oznaku osiguranog predmeta, ugovorenu vrijednost /eventualno/, osiguranu svotu, premiju i uvjete osiguranja. Ovi elementi su propisani Marine Insurance Actom /1906/.

S obzirom na izdavatelja postoje dvije verzije nove police istovjetnog teksta: Lloyd's Marine Policy i The Institute of London Underwriters - Companies Marine Policy. Uz novu policu ide i poseban prilog s listom članova sindikata Lloyd'sa, odnosno kompanije članova "Instituta", s oznakom njihovog pojedinačnog sudjelovanja u snošenju rizika. Svaki sindikat odnosno kompanija jamči samo za svoj proporcionalni dio.

Vjerojatno će svako osiguravajuće društvo, odnosno zajednica osiguranja, imati "svoj" formular police osiguranja /iako najvjerojatnije sadržajno isti/ pa se više neće moći govoriti o "engleskoj polici". Time će se ujedno izgubiti pravni učinak upotrebe stranog ugovornog formulara.

Premda se govori o pomorskoj polici, nova će se polica primjenjivati i na nepomorska transportna osiguranja, kao što su zračni i kopneni prijevoz, tj. osiguranje robe u prijevozu zrakoplovom i kopnenim transportnim sredstvima. Naziv "pomorski" prenosi se iz engleske terminologije gdje se u osnovi razlikuju tri vrste osiguranja: Marine, Non-Marine i Life. Međutim, "Marine" obuhvaća sve vrste transportnih osiguranja.

U toku su pripreme da se i u našu praksu osiguranja uvedu nove police za osiguranje tereta u međunarodnom prometu. Uz to će se još zadržati primjena ili ugovaranje, odnosno izdavanje S.G. police prema zahtjevu ugovaratelja osiguranja, jer će, vjerojatno, S.G. polica još izvjesno vrijeme biti u prometu, ovisno o tome koliko će brzo pojedini subjekti u međunarodnom prometu prihvaćati novu policu.

Očekuje se da bi se uskoro mogla pojaviti nova polica i institutske klauzule za osiguranje pomorskih brodova /tzv. kasko/.

A.F.